

N:o 13.

Redaktör och utgifvare: **FRANS J. HUSS.**
Expedition: Olofsgatan 1 (Hötorget 6.) 1 tr. upp öfv. gård.

Stockholm den 1 September 1890.

Pris: Helt år 5 kr., Lös:nr 25 öre.
Annonspris: 10 öre petitraden (15 öre utl.).

Årg. 10.

Nittontonskalan.

För någon tid sedan erhöi under-teknad från en k. bibliotekets tjänsteman ett bref, hvarur torde tillätas anföras följande:

»För några dagar sedan kom gamle professor Sven Lovén att tala med mig om ett musikinstrument, som för en 40 år sedan lät mycket tala om sig, nämligen P. S. Munch af Rosenschöld's harmonium, på hvilket denne duktige fysiker tillämpat sina nya teorier om tonskalan (19-tonskalan!). Instrumentet förfärdigades i Sthlm under M. af R:s inseende och finnes ännu i behåll. Endera dagen får man visst se det i Nord. Museet, efter hvad dr Hazelius sagt mig. Emellertid uttalade prof. Lovén sin förvåning öfver att man ej i litteraturen eller tekniken sett någon tilläupning af de nya teorierna, knapast något omnämnande deraf».

Orsaken till sist nämnda förhållande torde i någon mån framgå af den redogörelse för nämnda och andra liknande teorier, som undertecknad här vill söka gifva, öfvertygad om att den svenske fysikerns idé — äfven om den ej skulle visa sig praktisk eller allenastående — innebär så mycket af intresse, att den ej bör vara främmande för en svensk musikalisk facktidning. Idén, som går ut på att anbringa 19 tangenter inom oktaven i st. f. våra vanliga tolf, är refererad af frih. Wrede i Öfversigt af k. vetenskapsakademiens förhandlingar (1848) på följande sätt:

»Alldenstund den lilla halftonen förhåller sig till den stora nära som 2 : 3, och intervallen mellan D och E är lika med summan af en stor och liten halftön, så blir skilnaden mellan Dis och Es ungefär $\frac{1}{5}$ af hela intervallen mellan D och E. Här af inses att om Dis och Es, i stället för att närmas, helt obetydligt aflägsnas sig från hvarandra, så blir afståndet mellan Dis och E dubbelt så stort som mellan Es och E, samt heltonen delad i tre lika delar.

Samma jemkning kan äfven företagas med Cis och Des, Fis och Ges, o. s. v. Enligt den princip som härvid ligger till grund, sammanfalla nu Eis och Fes, His och Ces, Cisis och Des, o. s. v. så att alla 43 tonerna reduceras till 19 nemligen C, Cis, Des, D, Dis, Es, E, Eis, F, Fis, Ges, G, Gis, As, A, Ais, B, H, His. För att fullkomligt kunna upphäfva alla olikheter mellan likartade intervaller, beräknar förf. de 19 tempererade tonernas svängningstal, derigenom att talet 2 upphöjes till $\frac{1}{19}$, $\frac{2}{19}$, $\frac{3}{19}$, o. s. v. potens. Det visar sig nu, att detta system öfverhufvud ger de consonerande intervallerna renare än det vanliga eller duodecimal-systemet. Lilla tersens och stora sextensafvikning svarar mot talet $\frac{12000}{12001}$, d. v. s. att då det tempererade A gör 12000 svängningar, gör det rena A 12001, en tonskilnad hvilken örat icke kan uppfatta. Stora tersen afviker föga mer än $\frac{1}{3}$ comma, men är i detta system för låg, då den i det vanliga är $\frac{2}{3}$ comma för hög. Qvinten och qvarten äro de enda consonerande intervaller, hvilka afvika mer än i det vanliga systemet, nemligen $\frac{1}{3}$ syntonisk comma, hvilken afvikning likväl icke tyckes genera örat. Äfven här är qvinten för låg och qvarten för hög. Sedan undersöker förf. de öfriga intervallerna och visar att de alla någorlunda svara mot enklare talförhållanden, hvaribland äfven 7-talet förekommer, hvilket saknas i duodecimalsystemet. Den minsta intervallen, hvilken kan anses ligga till grund för systemet, är obetydligt mindre än den lilla halftonen, eller rättare tredjedelstonen, hvilken intervall är densamma som utgör skilnaden mellan dur och moll. Emedan 19 är ett primtal, så är tredjedelstonen den enda intervall som går jemt upp i oktaven. Alla de öfriga intervallerna beskrifva, när de gentagas, cirklar, analoga med qvint- och kvartcirkeln i duodecimalsystemet, hvilka genomlöpa alla oktavens 19 toner.

Alldenstund stora sexten kan anses fullt ren, så erhålles ett bekvämt sätt att temperera tonerna, derigenom att man stämmer rena stora sexter, omväxlande med underliggande oktaver, för att icke för mycket aflägsna sig från grundtonen. Äro tonerna på detta sätt riktigt tempererade, så fortgå de genom hela oktaven med samma skilnad, så att oktaven blir delad i 19 lika delar. Systemet eger således 19 sjelfständiga tonarter i dur och 19 i moll, så att ett och samma motiv kan utföras på 19 särskilda sätt. Vidare kan från en gifven tonica moduleras till hvilken som helst af de öfriga 18, så att systemet synes erbjuda en större rikeedom i harmoniskt afseende, i synnerhet som det eger flera accorder, hvilka icke hafva något motsvarande i det vanliga systemet. Såsom exempel kan anföras accordet c, es, fis, hvilket i det närmaste svarar mot talen 5: 6: 7 och uppkommer då en ljudande sträng på en gång delar sig i 5, 6 och 7 aliqvota delar. Detta accord är näst treklangen det mest välljudande.»

I ett bref, som Munch af Rosenschöld sedermera skref till Wallmark och som äfven finnes intaget i nämnda Öfversigt, undersöker han alla öfriga honom bekanta tempererade tonsystem och slutar med dessa ord:

»Bland de här omnämnda tonsystemen synes mig oberäknadt det vanliga 12-toniga, endast tvenne möjligen kunna få någon användbarhet, neml. tonsystem med 19 och 34 toner. Det förra har den praktiska fördelen af färre antal toner, deremot lemnar det senare knapt något att önska, hvad renheten beträffar. Ett tangentinstrument inrättadt derefter synes mig ganska fördelaktigt att leda sången, för att derigenom uppnå den största möjliga renhet. Systemet med 53 toner, ehuru renast, är alltför obekvämt i anseende till den stora mängden toner.»

Huruvida det 19-toniga system, som F. W. Opelt framlagt i sin »Allgemeine

Theorie der Musik», är inspirerad af Munch af Rosenschöld, kan undertecknad ej afgöra, enär det varit mig omöjligt att öfverkomma denna bok, som utgafs 1852, således fyra år efter den svenske fysikers publikation. Enligt den redogörelse, som en författare i Mendel-Reissmanns musiklexikon (art. Temperatur) lemnar öfver Opelts teori, befinnes den emellertid vara alldeles densamma som M. af R:s. Samme artikelförfattare anmärker mot teorien, att den väl skiljer mellan Cis och Des, Dis och Es etc., men låter Fes och Eis, Ces och His sammanfalla, hvilket redan ensamt låter denna temperatur synas obrukbar, då identiteten af sådana toner är musikaliskt orimlig; vår notation utbyter vid enharmoniska förväxlingar aldrig Fes eller Ces mot Eis eller His, utan alltid mot E eller H. Och mot alla system med mer än 12 toner riktar samme förf. denna generalanmärkning: »Liksväfvande temperaturer med så stor kvintcirkel tillhöra naturligen blott den teoretiska betraktelsen och sakna verklig betydelse för musikalisk praxis, för hvilken, så vidt den afser instrument med fixerad intonation, det vanliga systemet med 12 tonsteg hittills ensamt är erkänt såsom det bästa.»

Detta »ensamt erkända» system är emellertid lika litet odeladt gilladt, som det är synnerligen gammalt. Uppfostrade som vi äro i den vanliga liksväfvande temperaturen, äro vi alltför mycket böjda att förbise, att först S. Bach genomförde det konsekvent i sitt »Wohltemperirte Clavier», men n. b. endast för klavéret, icke för orgeln, der han ännu förutsätter en äldre temperatur, hvadan han ock i sina orgelkompositioner i regeln icke använder några aflägsnare tonarter med många förteckningar. Ännu vid Mozarts död var liksväfvande temperatur icke allmänt anbragt på tyska orglar; i England tillämpades densamma på orgel först 1854, och i Spaniens orglar lär den ännu i dag icke vara införd!

Men hvem skulle å andra sidan kunna tro, att idén med nitton toner är 300 år gammal? Vägled af en notis hos Helmholtz, slog jag upp Prætorius' Syntagma (II, Wolfenbüttel 1618, Neuer Abdruck Berlin 1884, s. 75) och fann der en beskrifning på ett harmonium, »i hvilket ej allenast alla halftoner allt igenom voro fördubblade, utan äfven en särskild halftonen inskjuten mellan e och f samt h och c.» Att detta just är Munch af Rosenschölds idé, ser man genast, och det lemnas utom allt tvifvel, då Prætorius straxt derpå uppräknar de befintliga tonerna, hvilka äro alldeles desamma som den svenske vetenskapsmannens (C, Cis, Des, D, etc.) I själfva verket ligger det ganska nära till hands att fördubbla alla svarta tangenter och inskjuta en ny tangent mellan två och två hvita, och det finnes ingen anledning misstänka, att icke

den svenske fysikern kommit på sin idé själfmant, utan kändedom om andras, liksom detsamma äfven är möjligt beträffande tysken Opelt. I en punkt måste Munch af Rosenschölds harmonium vara olik det af Prætorius beskrifna, nämligen deri att det senare svårigen kunde vara liksväfvande tempererad, utan sannolikt efter någon utvidgad princip af den då allmänt rådande »medeltonstemperaturen».

Denna temperatur, som gick ut på att hålla kvinterna något för lågt, men terserna rena (och således var öfverlägsen vår, som gör terserna för stora), var fullt tillfredsställande, så länge man icke använde någon aflägsnare tonart än B dur på b-sidan och A dur på korssid, ty då behöfde man inga andra toner än de på den tidens tolftons-klavatur vanligen befintliga: C, Cis, D, Es, E, F, Fis, G, Gis, A, B, H, men icke deras enharmoniska förväxlingar, således aldrig något Des eller Ass eller Ais o. s. v. Men då med tiden tonarterna utvidgades och sist nämnda toner äfven blefvo nödvändiga, så såg man närmast ingen annan utväg än att antingen fördubbla tangenterna på sätt Prætorius beskrifvit (hvilket är ett enstaka undantag), eller ock öfvergå till en »oliksväfvande temperatur», d. v. s. stämma de hvita och mest använda tangenterna någorlunda rent, men i stället hopa orenheterna på de svarta, hvilka derigenom blefvo så misslydande, att de kallades »vargtoner» och ådrogo sig följande vitsord af Prætorius: »Det är bäst att vargen med sitt vidriga tjut stannar i skogen och icke förderfvar våra harmoniska samklanger». Ju mera de svarta tangenterna måste anlitas, dess mera outhärdligt blef småningom detta system, och denna omständighet var just anledning till uppfinningen af den »liksväfvande» temperaturen, som fördelar orenheterna jämt på alla intervall (utom oktaven), hvarigenom de märkas mindre.

Att således — med bibehållande af 12 toner — den liksväfvande temperaturen var ett önskvärdt framsteg utöfvar den oliksväfvande, derom är ingen fråga. Men väl kan det ifrågasättas, huruvida densamma bör vara allena berättigad, eller huruvida icke åtminstone för vissa ändamål, t. ex. utförande af äldre musik, en renare stämning vore önskvärd. Helmholtz är emot all temperering och vill ha så stor renhet som möjligt. Han frågar ej utan skäl, hvarför just all musik skall rätta sig efter tangentinstrumenten med bunden intonation, då likväl både sång och orkester kunna göra sig oberoende af temperatur, enär i sång och stråkinstrument intonationen är fullt fri, i träinstrument åtminstone kan något modifieras och i messingen hvilas på naturtonerna. Han påminner om, att den för sin renhet berömda sången på Palestinas tid infövdades efter monokorden, hvilken efter Zarlino var stämd i na-

turtoner. Han påpekar, att den engelska »tonic sol fa association» uteslutande sjunger efter gehör, och att samspelta stråkkvartetter eller mansröster, som göra sig oberoende af pianot, kunna ernå en häpnadsväckande renhet.

Försök att på tangentinstrument åstadkomma större renhet hafva ej heller saknats äfven efter Munch af Rosenschölds tid. Helmholtz lät åt sig konstruera ett harmonium i och för vetenskapliga experiment, med 34 toner i oktaven. Thompson bygde en enharmonisk orgel med 40 pipor för oktaven, och Poole en dylik med 78 pipor. Bosanquets harmonium har 53 intervall i oktaven, så ordnade bakom och öfver hvarandra, att oktavens bredd ändå icke är större än den vanliga. Det senare är äfven fallet på den nyaste uppfinning af nämnda art jag sett beskrifven, nemligen det i Allgem. Musikzeitung n:r 5 d. å. omtalade harmonium med 26 toner i oktaven och enligt uppgift matematiskt ren stämning, konstrueradt af en ung japanesisk lärd, d:r Shohé Tanaka. För att med så få toner som 26 kunna ernå absolut ren stämning, var naturligtvis en särskild inrättning nödig, och den består i en transpositionsmekanism, hvarmedelst samma renhet, som är egen för normaltonarterna C dur och A moll, öfverföres på alla andra tonarter: man ställer en visare på D, spelar på tastaturen i C dur, så klingar stycket rent i D dur, o. s. v. Prof. H. Schröder i Berlin har afgifvit ett utlåtande om Tanakas harmonium, hvari det bl. a. heter, att durtreklängen är så underbart skön och ren, som på intet tempererad instrument är möjligt, men att deremot förminskade septackordet och öfverstigande treklängen klinga så fult, att de ej kunna användas (äfven Helmholtz fann på sitt harmonium förminskade septackordet outhärdligt).

Det vill således synas, som skulle den moderna instrumentalmusiken, hvilken är beräknad på liksväfvande temperatur och mycket rör sig med öfverstigande och förminskade ackord, enharmoniska förväxlingar m. m., vara föga betjent med renare stämning. Men detta hindrar ej, att en sådan kunde med fördel införas för äldre musik, som icke var beräknad på liksväfvning, t. ex. Bachs och Händels orgelsaker, äfvensom för pedagogisk öfning af gehöret. Ur denna synpunkt må vi önska slutlig framgång åt de många dithörande akustiska experiment, till hvilka äfven en svensk fysiker med heder och fyndighet bidragit.

A. L.

Den falskaste. Nestrav säger i ett af sina stycken, att större falskhet fins ej, än den hos en gosse som — spelar violin.

Leo Tolstoj och Kreutzer-sonaten.

Kreutzer-sonaten, — under detta namn har nyligen utkommit en berättelse af den bekante ryske författaren Leo Tolstoj. Boken, ett motstycke till Strindbergs »Giftas», har på grund af sitt »omoraliska» innehåll förbjudits i Ryssland och äfven annorstädes. Bokens hela innehåll utgör en berättelse af en man som, vild till sin natur, efter en sedeslös ungdom, gifter sig och får en familj af fem barn och, sedan äktenskapet genom brist på kärlek och fördragsamhet blir olyckligt, till slut mördar sin hustru.

Först i slutet af boken omtalas Beethovens »Kreutzer-sonat», som jemte annat spelas af hustrun och en ung violinspelare, hvilken uppväcker mannens svartsjuka. Något verkligt motiv för att begagna namnet på Beethovens härliga verk till titel för denna från början till slut smutsiga historia, ett af den nutida literära realismens vedervärdigaste alster, kan ej uppletas om icke det att, likt socker på fluggift, locka läsare äfven af det qvinliga könet att besudla sig med denna lektyr, i tro att innehållet rör tonkonsten eller ett estetiskt ämne.

Såsom en episod eller parentes i boken förekommer emellertid på ett par sidor ett resonnemang om musiken och speciellt den nämnda sonaten, ett uttalande, som är ett komplett nonsens, och som man har svårt att förlika med den resonerandes påstående att han är förtjust i musik. Vi kunna anföra innehållet af dessa sidor, ett par af de hyggligaste i hela boken, för att visa hvad en författare, sådan som denna boks, kan ha att säga om tonkonsten och Beethovens storverk.

»De spelade Kreutzer-sonaten af Beethoven. Känner ni det första *prestot*? Känner ni det? O, o! . . .» Han gaf till ett utrop och var sedan tyst en stund. »En förskräcklig pjes, denna sonat!» fortfor han. »Och just denna del. Öfverhufvud är musik någonting förskräckligt! Hvad är den väl? Jag vet det ej. Hvad är musik? Hvad uträttar den? Och hvarför uträttar den hvad den uträttar? Det heter att musiken verkar själsupplyftande. — Galenskap, lögn! Den verkar, verkar mäktigt — jag talar om mig, men — ingalunda upplyftande. Den verkar hvarken upplyftande eller förnedrande, den verkar upprörande på själen. Hur skall jag göra detta klart för er? Musiken tvingar mig att förgäta mig själf och min verkliga belägenhet, den försätter mig i ett främmande tillstånd; under intrycket af musiken tror jag mig känna hvad jag i verkligheten icke känner, tror jag mig begripa hvad jag icke begriper, kunna hvad jag icke kan. Jag förklarar det för mig så, att musiken verkar såsom gäsningen eller skrattet: jag är icke sömnig, men

jag gäspar när jag ser någon gäspar; jag har icke något skäl till att skratta, men jag skrattar, när jag hör andra skratta. Musiken försätter mig omedelbart i det själstillstånd, hvori den befunnit sig, som skref densamma. Våra själar flyta tillsammans, och jag låter honom leda mig från den ena stämningen till den andra. Hvarför jag gör det vet jag icke. Komponisten, exempelvis till Kreutzer-sonaten, — Beethoven har dock vetat hvarför han befann sig i en sådan stämning; denna stämning hade för honom bestämda handlingar till följd, och därför hade denna stämning för honom någon mening — för mig har den ingen. Derför är musiken endast retande, upprörande men leder icke till något resultat. En krigsmarsch t. ex.: soldaterna marschera efter den och musiken har ett resultat; en dans: jag dansar, musiken har ett resultat; messan i kyrkan: jag tager nattvarden, äfven här har musiken ett resultat . . . men der ingenting annat än retelse; en handling förekommer ej dervid. Derför är musiken så fruktansvärd, därför är dess verkan ofta så förfärande. I Kina är musiken en statssak. Så bör det också vara. Bör det då tillåtas, att en människa, hvilken som helst, får hypnotisera en annan eller flere andra och sedan göra med denna person hvad hon vill? Och ännu mer, att den förstkommande osedliga människa får vara hypnotisör? På så sätt kommer detta farliga medel i hvar mans hand . . . Taga vi t. ex. Kreutzer-sonaten, första *prestot* — och det fins många sådana saker — får man spela den i sällskaper midt ibland dekolletterade damer eller på konserter; så applåderas och derefter spelas något annat? Sådana saker bör man endast spela vid bestämda, viktiga eller betydelsefulla tillfällen, när bestämda, denna musik motsvarande handlingar utföras. Men framtvingandet af denna hvarken till tid eller förhållanden passande känslöenergi, som ej kan gifva sig uttryck, måste verka förderligt. På mig åtminstone har verkan af detta musikstycke varit förfärlig; det har förekommit mig som derigenom hos mig uppdykat nya känslor, nya möjligheter, hvilka jag förut aldrig erfarit. Ja så är det — ingenting sådant som jag förut tänkt och upplevat; nej, så är det — detta tycktes en röst inom mig säga. Hvad det nya var, som jag kände, därför kunde jag ej göra mig reda, medvetandet af detta nya tillstånd uppfylde mig med glädje. I detta nya tillstånd fanns ej mer något rum för svartsjukan. Svartsjukan och den känsla, som framkallat densamma, syntes mig såsom bagateller, icke värda att tänka på.

Efter detta *presto* spelade de det vackra, men i gammalt manér hållna andantet med de fadda (?) variationerna och hela den svaga finalen. Derpå spelade de efter gästernas önskan

en Elegi af Ernst och andra saker; allt detta var rätt vackert men gjorde ej på mig hundradelen af det intryck, som det första stycket. Jag har aldrig sett min hustru sådan som denna afton. Dessa glänsande ögon, detta allvar, denna värdighet i uttrycket under spelet; det milda, rörande och lycksaliga leendet, då detta var slut. Jag såg allt, men jag tillskref det ingen annan betydelse, än att hon känt alldeles såsom jag, att äfven hos henne, som hos mig uppdykade liksom ur minnet nya, förut ej erfarna känslor. Jag var nästan hela aftonen fri från svartsjuka . . .

Det är visserligen mördaren Posdnyschew, som i boken yttrar sig sålunda, men hans resonnemang är tydligen en yttring af författarens egna tankar och åsikter, och denne räknas som af nutidens förnämste! Att påpeka motsägelserna, vederlägga orimligheterna i dessa anse vi här öfverflödigt; der till träda de allt för tydligt i dagen.

Sommarkonserterna.

Då Kgl. operan i midten af juni stänger sina portar, har redan en stor del af hufvudstadens musikverld flyttat sina penater till stränderna af Mälaren eller Saltsjön eller ock begifvit sig till brunnar och bad, med en viss lättnad bjudande farväl åt säsongen inom societets- och teaterverlden för att i stället få njuta af naturen och natursången i skog och mark. För den stora massan af Stockholms befolkning, som nödgas eller föredrager att stanna inom dess hank och stör, erbjuder sig nu en annan konsertsäsong — gratismusikens vid de större kaférestauranterna. Hvarje afton har man sålunda denna sommar haft att välja mellan gardesorkestrarne å Hasselbacken och Blanchs kafé, Meissners blandade orkester i Berzelii park eller Österrikiska gossorkestern i Strömparterren. Utom staden har Djurgårdsteatern och varietéteatrarna haft sina musiknjoen att bjuda på. Det må ursäktas oss — eller kanske snarare lända oss till berömmelse — att vi icke ingå i närmare redogörelse för alla dessas musikprestationer.

Om teaterpubliken känner sig lätt om hjertat i njutande af sommarhvilan, så lär detta ej mindre vara fallet med teatersujetterna af alla grader. Emellertid är det ej alla af dem, som begagna ledigheten till hvila. Särdeles hafva operakonstnärerna för sed att under ferierna se sig om i landsorten och låta dess städer och badorter njuta af deras konst, konserterande under tournéer eller såsom stadiga gäster vid mera besökta brunnar och badorter. Äfven andra af hufvudstadens mera framstående idkare af tonkonsten följa

deras exempel eller sluta sig tillsammans med dem. Det säger sig sjelft, att konsten vid detta konserterande uppträder i lätt sommardrag och utan så synnerligt stora pretentioner, hvilka också å publikens sida ofta nedbringas till rätt måttliga dimensioner. De konstprestationer som bjudas bestå vanligen af bekanta saker, soloföredrag eller duetter med ackompanjement af piano, ett så godt som för tillfället på platsen i fråga kan få disponeras. Och programmet? Ja detta kan nu visserligen variera, men sällan torde det väl sakna Gounods »Ave Maria» eller Faures »Crucifixus». Ligger nu en musikartist vid en brunns- eller badort, så har ju också han eller hon allt skäl att ställa till en konsert. Han eller hon har roat societén med sin talang en ooh annan gång, och societén på stället är ju der för att roa sig, då helsovårdsbehoven äro tillgodosedda; alltså har en erkänksam publik allt möjligt skäl att frekventera konserten. Alltid finnas der några publika eller privata förmågor att anlita, konserten går af stapeln, kanske för full salong, och artisen har lyckligt vunnit sitt mål, ja kan till och med vara stolt i medvetandet af att måhända vara den enda personen i hela sällskapet, som genom sin verksamhet der har bekostat sin sejour. — Det här är nu en liten teckning efter naturen, hvars öfverensstämmelse med verkligheten säkert skall kunna af många attesteras.

Men vi skulle ju tala något om denna sommars konserter och detta i största korthet. Se här då en liten förteckning öfver dem, hvars fullständighet ej absolut kan garanteras men som vid tillfälle sedan kan kompletteras.

Bland de konserterande denna sommar hafva väl *Arvid Ödman* och *Salomon Smith* i alla hänseende haft att fagna sig åt den största och vidsträcktaste framgången under den tur de gjorde genom södra och västra Sveriges kuststäder med en liten afstickare åt Danmark. Tournén började d. 25 juni i Vestervik och avslutades d. 13 juli med en konsert i Göteborgs trädgårdsförenings konsertsalong. Såsom ackompanjator och äfven som biträde i sångnummer medföljde operasångaren Rundberg. Man behöfver knappast nämna, att de uppburna konsertgifvarne öfverallt sjöngo inför öfverfyllda salonger och superlativt entusiastmerade åhörare och åhörarinnor. Sångarne läto höra sig tillsammans bl. a. i första aktans final ur Gounods »Faust», duett ur »Leonora» och en särdeles vacker trio af Wennerberg; bland hr Ödmanns solosaker saknades naturligtvis icke romansen ur »Konung för en dag» och Hallströms »La bella Sorrentina»; hr Smith hade att bjuda på Sjögrens »Bergmanden», Körtings »Behagen», Toreadorens kupletter ur »Carmen», Porter-visan ur »Martha» m. m.

Den bekanta, nu i Amerika bosatta sångerskan fru *Louise Pyk-Newson*, som efter en ansträngande konsertturné i Amerika, Frankrike och Holland denna sommar hvilat ut på Lysekil, har med biträde af pianisten fru *Robertine Bersén-Scheel* konserterat der äfvensom i Strömstad, i hvilken sistnämnda stad skådespelaren Hamrin från Dramatiska T. gifvit en soaré, hvarvid biträde lemnades af sångerskan och pianisten frk. *Esther Sidner* och vår utmärkta ackompanjatriss frk. *Eugenie Claeson*, båda tillhörande badortens sommargäster. — I Marstrand har, utom hrr Ödman—Smith, violoncellisten *Franz Neruda*, biträdd af pianisten frk. *Sigrid Carlheim-Gyllensköld*, gifvit en talrikt besökt konsert, som inbringade de framstående artisterna rikt bifall. Fröken *Märta Petrini*, har tillbragt sommaren i vår fjällbygd och med mycken framgång konserterat i Åre och Mörsil. — Fröken *Sigrid Wolf*, som förut i sommar idkat sångstudier för fru Viardot-Garcia i Paris, gaf i midten af augusti konsert i Visby tillsammans med violinisten, konsertmästaren *Tor Aulin* och med biträde af pianisten, den bekanta tonsättarinnan frk. *Helène Munk-tell*. Operasångarne *Lundmark* och *Nygren* hafva äfven gjort en konsertturné denna sommar i Wermland och Norge med afslutning i Bollnäs, och från Kgl. operan har en »Damquartett» af framstående körsångerskor gjort konsertresor i landsorten. — I Vaxholm har utom en konsert af hr *Hjalmar Frey*, hvars konserttur i vårt land å ett annat ställe i tidningen omnämnas, gifvits tre kyrkokonserter, den första af sångerskan frk. *Bertha Wichman* och hr *Nils Sjöholm* med biträde af frk. *Mathilda Davidson*, dir. *Gabr. Nyberg* och hr *Edvard Arnberg*; den andra af sångerskan och skådespelerskan vid Svenska teatern fru *Anna Lundberg* f. *Malmgren*, med biträde af frk. *Signe Wolter* och hr *Edvard Arnberg* samt orgelspelaren dir. *G. Petersson* och fru *Heijne-Hermansson*, såsom ackompanjatriss; den tredje af sångerskan frk. *Gerda Petersson*, som förut debuterat å Kgl. operan, organisten *Albert Lindström* och den unge violinisten *Gabriel Nyberg*. Samma konsertgifvare uppträdde sedan i Norrtelje och på Dalarö.

I Berns' salong och på Hasselbacken har i slutet af juni *Helsingfors' Arbetsförenings sångkör*, som rest öfver hit för att konserter, låtit höra sig och vunnit välförtjent bifall. Kören, under anförande af hr *E. Lenander*, bestod af 55 personer, damer och herrar, och har, ehuru endast existerande ett par år ännu, i hemlandet gifvit flere konserter, och 1888 vid en musikfest i Tammerfors eröfrade den första priset, en silfverbeslagen taktpinne, jemte diplom. Å Hasselbacken har äfven *Stockholms Allmänna Sångförening* under dir. *Erik Åkerbergs* anförande i slutet af augusti låtit höra sig, alter-

nerande med Andra gardets musik, och tillvunnit sig stort bifall.

Musikbref från Paris.

11/6 90.

Stora operan i Paris, som på senaste tiden utvecklat en för densamma ovanligt lifaktig verksamhet, gaf d. 9:de juni en representation, hvilken kan betraktas nästan såsom en fullständig »première». Jemte den nya 2-aktsoperan »Zaire», som denna afton uppnådde sin tredje föreställning, uppfördes nämligen då f. f. g. balletten »Le rêve» (drömmen).

Handlingen, förlagd till Japan under 15:de århundradet, utmärker sig förutom de täcka och pittoreska situationer, hvartill densamma gifver anledning, framför flertalet både operor och balletter genom sin högst sedliga tendens, och med en liten förändring af en bekant sats kunde man i anledning här af jemväl säga: »castigat saltando mores». Beträffande musiken, så skulle man måhända deri önskat finna mera poesi och lokalfärg, men den förtjenar dock erkännande för sin friskhet och liflighet, isynnerhet om man tager i betraktande att den härflyter från en 60-årigs penna. Det må anmärkas, att kompositören *Léon Gastinel*, — för öfrigt en flitig författare af religiös musik och kammar-musik, — hvars namn sista gången förekom på Stora Operans program år 1863, efter mer än 20-årig tystnad nu åter framträdte med ett arbete för scenen. Uppsättningen var, såsom alltid i »L'académie nationale de musique», särdeles i fråga om balletten, lysande. Af de utförande framstodo i synnerhet dans-kårens »primadonna», *Rosita Mauri*, hvilken i den behagsjuka, men genom en dröm, hvar est hon skådar de eventuella följderna af sitt koketteri, för denna sin åkomma kurerade hjeltinnans parti skördade en triumf, som kulminerade efter det i både mimiskt och koreografiskt afseende mäterliga utförandet af en i äkta japansk stil hållen »mikagouva», samt den strålande vackra m:lle *Invernizzi*, hvilken i skönhet och gratie öfverglänste alla sina kolleger. Med »Zaire», hvars musik — af den unge tonsättaren *P. V. de La Nux* — är på en gång högst tilltalande och dramatiskt effektiv, om också ej vidare sjelfständigt, uppstår Voltaires gamla tragedi i förklarad gestalt, framförallt med den älskliga representant för titelrolen — en verkligen idealisk personifikation af ljuf jungfrulighet, — som den samma eger i den unga amerikanskan, m:lle *Eames*, hvilken här förverkligar de rika löften, hon gaf vid sin debut förra året i Gounods »Romeo och Julia».

»Mirza.»

Till våra prenumeranter.

Sedan musiksäsongen åter börjat med K. operans återöppnande, kommer Svensk Musiktidning såsom under föregående år att utgifvas två gånger i månaden. För det lilla som tilldragit sig inom vårt lands musikverld under sommaren redogöra vi i dagens nummer, äfvensom för märkligare händelser inom utlandets.

Resp. bokhandelsprenumeranter i landsorten torde, då sändningen genom bokhandeln på somliga orter sker mindre regelbundet än genom posten, hänvända sig till redaktionen i händelse af tidningens fördröjande.

Högaktningfullt
Redaktionen.

Från Scenen och Konsertsalen.

Kgl. Operan. Aug. 22. Bizet: *Carmen* (Carmen, Michaela: fru Edling, frk Karlsohn; Don José, Escamillo: hrr Ödmann, Edberg). — 24. Donizetti: *Leonora* (Leonora: frk. Jungstedt). — 25. Thomas: *Mignon*. (Mignon, Philine: fru Edling, frk. Karlsson; Fredrik: frk. Jungstedt; Wilh. Meister, Lothario, Laertes, hrr Lundmark, Edberg, Rundberg). — 27. Verdi: *Aida* (Amneris: frk Jungstedt; Aida: fru Östberg; Radames, Amonasro: hrr Ödmann, Lundquist).

Djurgårdsteatern. Juni 11—22. Offenbach: *Förlofningen vid lyktsken*. — 24—26. *Wermäländingarne*. — 30, juli 1—10 Heland v. F.: *Ulla Musköt*, operett i 1 akt af E. efter franskan, (Ulla, en bondpojke: frkn. Grönberg, Glimming; sergeant Musköt, Klang: hrr Hagman, Rönnblad). — Juli 22—31. Aug. 1—5, 9, 12, 16, 18, 22, 26, 27. Planquette, Rob: *Corneilles Klockor*, opera comique i 3 akter af Claireville och Gabet. (Germaine, Serpolette: fru Lundberg, frk. Grönberg; Grenicheux: hr Sellman, som gäst; Gaspard: hr Lundberg, från ²⁰/₈ hr Fritz Arlberg, som gäst; fogden, markisen: hrr Strandberg, Rönnblad.)

Webers »Oberon» med fru Östberg såsom Rezia var bestämd att öppna den nya säsongen, men i anledning af fru Ö:s inträffade illamående valdes i stället »Carmen». Rolbesättningen var densamma som förra terminen (se ofvan och Sv. M. T. n:r 1); endast hr Edberg var som toreadoren ny i rollen, som förut innehafts af hr Johanson och hr Nygren. Hufvudpersonerna i den originela och fängslande operan, hr Ödmann och fru Edling, voro vid utmärkt disposition och utförde sina partier med mästarekap; hr Ödmann's föredrag var denna gång fritt från all forcering och gjorde därför ett odeladt behagligt intryck. Som Escamillo framstod ej hr Edberg till sin fördel, hvarken till sång eller spel, den förra brast i säkerhet och tonbildningen var allt annat än tillfredsställande, det senare saknade sydländskt lif och passion. Möjligen kan kommande framställningar af rollen utfalla lyckligare. De öfriga medverkande skötte väl sina partier

med undantag af några ojemnheter synnerligast i kören. I orkestern voro stundom trummorna och messingen väl dominerande.

På k. operan uppträder nu fröken Jungstedt endast som gäst, emedan den unga sångerskan snart tänker sig företaga en studieresa till Paris, dit äfven hr Nygren ämnar sig i samma ändamål men dessförinnan kommer att uppträda i några roller på operascenen.

Djurgårdsteaterns musikrepertoar under sommaren har hittills utgjorts af ofvan uppräknade pjäser, af hvilka den gamla välkända komiska operan »Corneilles klockor» intager främsta rummet. Ett särskildt intresse fäster sig vid denna repris, i det hr Fritz Arlberg, den högt värderade operasångaren och sångmästaren, efter sju års frånvaro från scenen beträddt densamma ånyo såsom Gaspard i sistnämnda pjäs. Det var på samma scen d. 21 juni 1883, som hr Arlberg i operetten »Lili» tog afsked af publiken såsom scenisk sångare och, såsom bekant, derefter slog sig ned i Köpenhamn som sånglärare. Då vi nedskrifva detta, ha vi ännu ej fått tillfälle att denna gång höra hr Arlberg; såsom Grenicheux gästtar fortfarande hr Rudolf Sellman i pjesen. Hr F. J. von Helands nya operett, som uppfördes här i början af sommaren, innehöll en del rätt vackra melodier men saknade en underhållande libretto.

I Kristiania har Vasateaterns operettsällskap skördat mycket bifall med Sullivans »Mikadon», som sedan efterträdades af »Kapten Fracassa».

Från in- och utlandet.

Kgl. Operan. Genom d. 17 juni undertecknad kontrakt mellan chefen för finansdepartementet på K. M:ts och kronans vägnar, och hofkapellmästaren K. Nordquist upplåtes till hr Nordquist K. Stora teatern hyresfritt för spelåret 1 juli 1890—30 juni 1891 emot skyldighet för honom, såsom operans direktör, att derstädes under minst nio månader af spelåret, utan några kostnader för statsverket, uppföra operor och andra musikverk. Bland de dervid afstalade villkoren må anföras följande:

Hr Nordquist, som afgår från sysslan såsom kapellmästare, eger att såsom operans direktör af inflytande medel tillgodoräkna sig ett belopp af 9,000 kronor, att utgå med en tolfedel i hvarje månad.

Såsom innehafvare af den upplåtelse till Stora teatern, som genom detta kontrakt egt rum, skall hr Nordquist personligen ansvara för alla för teaterinstitutionen förekommande utgifter; hvar emot hr Nordquist må ega att i de kontrakter och andra aftal, som blifva af honom upprättade med alla personer, hvilka under spelåret erhålla fast anställning vid teatern fritaga sig från

förpligtelse att med sina personliga tillgångar svara för utgörande af dessa personers aflöningsförmåner.

I afseende å aflönningarna till samtliga de personer, hvilka under spelåret erhålla fast anställning skall vidare gälla att, derest verksamheten å operan under någon månad icke skulle lemna så stor inkomst, att den samma jemte de till operan gifna anslag och hyresmedel bereda tillgång till full aflönning af nämnda personer, dessa personer skola vara underkastade den reduktion i aflöningsförmåner, som af otillräckliga recettinkomster må blifva en följd, liksom hr Nordquist skall vara underkastad enahanda reduktion i ofvan omförmälda belopp af 9,000 kronor, och skall för en hvar denna reduktion lämpas efter hvad han eller hon under den nästföregående månaden intjent.

De afdrag, som sålunda egt rum, skola af vederbörande godtgöras, så snart en följande månads verksamhet visat ett sådant resultat, att tillgång finnes till de afdragna beloppens utbetalande.

Det åligger hr Nordquist att efter bestämmelserna i detta moment affatta de kontrakt och andra aftal, som af honom med ifrågavarande personer upprättas.

Den vinst, som vid spelårets slut och efter räkenskapernas avslutande samt revision, verksamheten lemnat, skall sålunda användas, att hälften deraf tillfaller hr Nordquist och alla de personer, hvilka under spelåret haft fast anställning å teaterns aktörs-, orkester-, ballet-, kor- och tjenstemannastat, att emellan samtliga dessa fördelas efter hvad en hvar under spelåret intjent; andra hälften af denna vinst skall tillfalla en fond, afsedd att under tiden för Stora teaterns ombyggande efter K. M:ts bepröfvande användas till K. operans verksamhet eller, i händelse denna verksamhet skulle för någon tid inställas, till understöd åt operans personal, der sådant understöd finnes erforderligt.

Skulle vid byggnadstidens slut finnas å denna fond något öfrigt, tillfaller detta till två tredjedelar Kungl. teaterns pensionsinrättning och till återstående tredjedelen kungl. hofkapellet pensionskassa.

K. operans säsong tog sin början den 22 dennes med Bizets »Carmen».

De operor som närmast derefter torde komma att uppföras äro: »Aida», »Leonora», »Oberon» och »Mignon». Dessutom kommer repertoaren för den närmaste tiden att upptaga: »Konung för en dag», »Lakmé», »Robert», »Figaros bröllop», »Fidelio», »Martha», »Wilhelm Tell», »Trubaduren», »Regementets dotter» och »Nürnbergdockan» m. fl. I likhet med föregående år kommer repertoaren att upptaga äfven symfonikonserter, hvilka dock taga sin början först senare på hösten.

Operans personal blir hufvudsakligast

den samma som förra spelårets. Uppträdande solister blifva hrr Lundquist, Ödmann, Strömberg, Malmjö, Rundberg, Bröderman, Lundmark, Sellergren, Strandberg, Grafström, Johansson, Edberg, Lomberg och Henrikson samt fruarna Edling, Östberg, Strandberg och Heintz, fröknarna Almati, Jungstedt, Karlsohn, Oselio, Petrini och Wolff, hvarjemte flera inhemska sångerskor komma att inom kort debutera.

Tenorsångaren Leonard Andersson, som förut sjungit i den s. k. Lagerheimska quartetten, lär äfven komma att i höst debutera vid operan såsom Manrico i »Trubaduren» och en ung danska, fröken Rigmor Parsberg, begåfvad med en god sympatisk röst och ovanliga anlag för koloratur, lär komma att ha sin första mera betydande debut i »Nürnbergerdockan». Hofkapellmästaren Josef Dente inträder med detta spelår såsom biträdande kapellmästare jemte hr Rich. Henneberg. Till balettmästare efter afidne Robert Sjöblom är bland flera sökande utsedd hr Sigurd Lund, som redan 1856—62 i denna egenskap tjenstgjort vid K. operan.

Folkteatern har för ytterligare 3 år förhyrts af direktör C. Lund, som under de senaste åren med afgjord framgång innehaft nämnda teater. Säsongen börjar i slutet af augusti, och hr Lund har, efter hvad det förljudes, förstärkt sitt sällskap med flera goda krafter så väl från landsortens som från hufvudstadens teatersällskap.

Dr Vilh. Svedbom, Musikal. akademiens sekreterare, afreser i dessa dagar till Petersburg för att deltaga i bestämmandet af prisen vid den »internationela musikaliska pristäflan» som stiftades af Rubinstein sistlidne höst vid hans konstnärjubileum.

Förlofning har i sommar ingåtts mellan fröken Anna Nordquist, dotter af K. operans direktör Konrad Nordquist, samt harpisten vid K. hofkapellet hr J. Lang. Fröken Nordquist har äfven egnat sig åt harpspelet och stundom setts biträda som harpist i hofkapellet.

Fröken Augusta Öhrström, den talangfulla svenska sångerskan, har i sommar återkommit till hemlandet från sin nära 2-åriga konsertturné i Amerika. Under denna färd, som sträckt sig från Kanada till New-Orleans, har vår landsmaninna sjungit på inemot 150 konserter. Den sista gafs i Filadelfia, der hennes utförande af titelpartiet i Hillers »Loreley» lofordades på det varmaste och föranledde ett engagement till nästa vinter. Sedan är fröken Öhrström engagerad för en konsertturné i Vestern, som kommer att sträcka sig ända till Kalifornien.

Fröken Adèle Almati, om hvars föregående gästspel å Teatro Municipale i Alexandria vi förut berättat, har derstädes rönt fullständig framgång. Plats-

tidningarna innehålla idel berömmande kritiker och till de större tidningarna i Milano, Turin, Florens m. fl. städer ha ingått telegram, hvilka innehålla lofprisande recensioner öfver hennes återgifvande af Azucena i »Trubaduren».

Fru Erika Jensen, den omtyckta skådespelerskan, som senast varit anställd vid Vasateatern, har nu afgått från scenen och ingått giftermål med kassören i Skandinaviska kreditaktiebolaget hr H. F. Lindström.

Fröken Selma Ek uppträdde den 15 augusti å Krolls teater i Berlin som Margareta i Gounods »Faust» tillsammans med den berömda tenoristen Ernst van Dyck i titelpartiet. Berliner Tageblatts bedömare finner den svenska sångerskan vara »en sympatisk företeelse» och säger att hon återgaf rolen »innerligt och utan koketteri» samt att hon sjöng »uttrycksfullt om ock något kyligt».

Hjalmar Frey, den utmärkte finske bassångaren, väl bekant för och högt värderad af vår publik från sitt uppträdande härstädes med sångkören M. M. sommaren 1886 samt sedan 1885 engagerad vid K. Operan i St Petersburg, har under juli och augusti företagit en konsertturné i Sverige.

Hjalmar Frey är född i Viborg och har idkat sångstudier i Milano, Wien, Frankfurt och Leipzig.

Hr Herman Berens jun. har för det nya spelåret tagit engagement som kapellmästare vid Svenska teatern härstädes. Hr Lovum, förut anställd vid Fröbergiska teatersällskapet, efterträder hr B. vid Vasateatern, hvars trupp han medföljt till Kristiania såsom orkesterdirigent.

Skånska dragonregementets musikkår, under anförande af direktör E. Eklund, har i sommar gifvit framgångsrika konserter flerstädes i Tyskland äfven i Berlin, der den med vanligt bifall gifvit konserter i Zoologiska trädgården och i Tivoli. Särskildt beröm erhålla de utmärkta solisterna.

Vermlands regementes musikkår, hvilken blifvit engagerad för att konserter vid den nu pågående utställningen i Edinburgh, har mottagits med mindre vanligt bifall. Kåren och dess ledare, musikdirektör Axel Svensson, hvilka varit föremål för en snart sagdt entusiastisk hyllning, ha erhållit anbud att efter slutadt uppträdande i Edinburgh konserter i London.

Sångerskan Georgina Sommelius-Bottero och hennes man, italienske bassångaren O. Bottero, ha i sommar besökt Stockholm. De forsatte resan till sångerskans fädernehem i Ångermanland och återvända, efter en tids vistelse der, hit. Det unga sångarparet har uppträdt på flera af Italiens största teatrar och utsträckt

sina konsertresor vida omkring. I Sydamerika varade konsertturnén i 8 månader och derefter har Grekland samt de stora öarne i Arkipelagen varit besökta.

Fröken Anna Petterson, som i sommar med vanlig framgång gifvit gästroller i Norrland hos Fröbergiska sällskapet, kommer att för musikstudier snart anträda en utrikes resa. Hennes omtalade debut vid vår K. opera kommer alltså icke att ega rum.

Fröken Agnes Janzon, den bekanta svenska konsertsångerskan, hvars stora framgångar inom Londons musikverld vid flera tillfällen omnämts, har i dessa dagar från den engelska hufvudstaden anländt hit till Stockholm på ett längre besök hos anförvänder.

Fröken Amalia Riego, den bekanta och värderade operasångerskan, har nyligen lemnat hufvudstaden för att bosätta sig i Newyork och der verka i konstens tjenst.

Fröken Emma Holmstrand, den unga behagliga sångerskan, som i våras lemnade vår operascen för att göra en studieresa till Paris, har efter redan ganska framgångsrika studier der för prof. Bax återkommit på ett besök till hufvudstaden för att tillbringa sommaren i hemmet, hvarefter hon återvänder till Paris för att fortsätta sin utbildning i sångkonsten.

Svenska nationalsällskapet »Svea» har, under ledning af den bekante tenorsångaren E. J. Hafgren, i två månader uppträdt å Friedrich-Wilhelm-Stadt-teatern i Berlin och sedan konserterat vid de stora sydtyska badorterna samt har bland annat med lifligt bifall sjungit å konserter i Homburg, Nauheim och Wiesbaden. Särskild uppmärksamhet väcka de båda små syskonen Lill och Lilly Hafgren.

I augusti skulle hafsbadorterna i Holland besökas.

Svenska damdubbelkvartetten, som nyligen hemkommit från en två-årig konsertturné i Amerika, afreser åter i början af september för att konserter i Kanada, Chicago och Kalifornien.

Qvartetten är för närvarande sysselsatt att, under hr Julius Wiberghs ledning, instudera ny repertoar.

Konsertturné i landsorten kommer i första veckorna af september att företagas af den utmärkta pianisten fröken *Sigrid Carlheim-Gyllensköld* och den här som i utlandet mycket värderade sångerskan fröken *Augusta Öhrström*.

Musikundervisning. Vi få härmed fösta uppmärksamheten på annonserna å sista sidan om återöppnandet i medlet af denna månad af några ansedda musikskolor härstädes, näml.: hr *Rich. Anderssons* Musikskola, Brunnsgatan 28, hr *Fredrik Petersons* Allmänna musi-

kaliska förskola, Nybrogatan 26, hvarjemte frk. *Sigrid Carlheim-Gyllensköld* öppnar sin läroanstalt, »Stockholms musikinstitut», d. 15 sept. (för nybörjare 1 oktober) och har till lärarinna i sångklassen den framstående sängerskan fröken *Sigrid Wolf*. Se närmare annonsen sista sidan.

Till ny pristäflan inbjuder »Sällskapet för svenska quartettsångens befrämjande». Utgången af 1889 års täfling kommer att i denna månad tillkännagifvas. Se vidare annonsen sista sidan.

»**Led vid lifvet**», *Sigfried Salomans* nya, till k. operadirektionen insända komiska opera, utkommer till hösten i klavérutdrag å *Abr. Lundqvists* förlag.

Göteborg. Direktör *Bernhard Fexer* från Stockholm har med ett godt kapell under sommaren utfört musik i Trädgårdsföreningens park och vunnit mycket erkännande. Såsom bevis på kapellets belåtenhet med sin ledare förärades honom af detsamma på hans födelsedag en dyrbar taktpinne af elfenben med guldknapp.

— Hr *Emil Linden*, förut anställd vid K. operan, lär under oktober och november uppträda å Stora teatern som gäst, bl. a. uti en af sina förnämsta operaroler. Hr *L.* afreser sedan till Paris för sångstudier.

Paris. En ny »stjärna» på Paris' operahimmel bebådas i en fröken *Bréval*, som eröfrat första priset vid Paris-konservatoriets årstävling. Sängerskan, som ej är fransyska till börden, säges ega en stor präktig soffran, sjunger med intelligens och känsla, har dramatisk begåfning och är en ståtlig brunett. Då fröken *B.* studerat i konservatoriets operaklass lär Stora Operan säkerligen ej släppa ur händerna denna talang, som Opéra Comique redan sökt eröfra.

— Fröken *Frida Schytte*, den behagliga och talangfulla danska violinspelerskan, som vid sitt uppträdande i Stockholm sistlidne januari vann så mycket bifall, har vid den årliga uppvisningen å konservatoriet belönats med första priset bland 30 medtäflande. Hon utförde vid tillfället Paganinis stora violinkonsert.

— Med anledning af nationalfesten gafs d. 14 juli en storartad körkoncert i utställningens gamla lokal å Marsfältet. Åran deraf tillkom *La Fédérale*, en nyligen inrättad förening af Frankrikes sång- och musiksällskap, som lär räkna 600,000 medlemmar. Kören utgjordes denna gång af Paris' och angränsande departements föreningar under anförande af den bekante musikdirigenten *Colonne*. Den väldiga kören helsade först med sång på den stora Louvregården presidenten *Carnot* med gemål. Vid tillfället invigdes föreningens nya fana.

London. Den musikaliska vårsäsongen afslutades med sista Italienska operaföreställningen på Covent-Garden-teatern d. 28 juli då »Carmen» gafs. Säsongen anses för den bästa som på många år varit, också verkade de utmärktaste krafter vid operan. En föreställning sådan som t. ex. Gounods »Romeo och Julia», med *Mme Melba* som Julia, *Jean och Edvard de Reské* som Romeo och pater Lorenzo, kan knappast öfverträffas. De operor som gifvits ha varit »Profeten», »Esmeralda» af *Goring Thomas*, »Hamlet» af *Am-*

broise Thomas, »Lohengrin», »Mästersängarne», »Figaros bröllop», »Don Juan», »Rigoletto», »Trubaduren» och de båda förnämnda. — Konsertsäsongen har öck varit lifvig; alla de förnämsta konserterna, *Richters*, *Sarasates*, *Philharmonic Societys* m. fl. ha rönt stor uppmuntran. Efter säsongen ha »Music Halls», varietéteatrarna, fritt spelrum. Dessa nu så gouterade teatrar äro här året om i verksamhet. Covent-Garden-teatern skall i september säljas på auktion med allt sitt tillbehör och inventarier till ej mindre än 50 operor.

Tyskland har som vanligt under sommaren haft att bjuda på en mängd stora musikfester. Så den 67:de *Nederrhenska* i Düsseldorf (25—27 maj), den *Första westfaliska* i Dortmund (8, 9 juni), d. 27:de *Tonkünstlerversammlung des allgem. deutschen Musikvereins* i Eisenach (19—22 juni) den *Första nordvesttyska* musikfesten i Bremen (28, 29 juni), *Nederschlesiska sängarförbundets* 10:de sångfest i Grüneberg. I sistnämnda sångfest, den 25:te efter förbundets stiftande, deltog 35 föreningar med 600 sångare. I Wien började den 15 aug. en storartad sångarfest med ett lysande festtag af praktfulla allegoriska grupper (Germania, Austria, Windebona), ryttare i medeltidsdräkt m. m. Söndagen den 17:de nådde festen sin höjdpunkt, då 60,000 personer voro närvarande på festplatsen.

Dödsfall.

Bagge, Julius, kamrer vid K. Musikaliska akademien, f. 2 febr. 1844 i Tumba och sen af föreståndaren för riksbankens sedeltryckeri derstädes prof. *Jonas Bagge* samt *Eva Carolina Billmanson*, † i Södertelje d. 24 aug. *B.* har under en lång följd af år, efter att ha öfvertagit *Abr. Hirschs* gamla välkända musikhandel härstädes, under eget namn drifvit denna affär. Dessförinnan var han någon tid biträde hos *Hirsch*. *B.* hade stor musikalisk begåfning och tillhörde under sin Upsalalid, före flyttningen till Stockholm, Södermanland—Nerikes nation, hvars sånganförare han var och i hvars musiklif han tog verksam del. Han hade också gjort sig känd som god violinist och var såsom sådan nitisk i Mazerska quartettsällskapet här i Stockholm. *B.* egde en grundlig musikalisk bildning och utfödade som musikförläggare en rik och aktningvärd verksamhet, han sysselsatte sig äfven med musiklitterär sådan (Bellmansforskning, utgifvande af *L. Normans* bref m. m.) och lemnade i Upsala prof på kompositions-förmåga vid uppförandet af musikaliska tillfällighetsstycken å nationssalen. Han utnämndes 1887 till medlem af Kgl. Musikal. akademien, hvars kamrer han blef 1889, då *Bagges* musikhandel öfvergick till firman *Gehrman & Komp.*

Hornstein von, Robert, professor vid konservatoriet i München, född i Stuttgart, † 20 juli i München; talangfull kompositör af sånger och pianostycken.

Nordlund, Erik, Gustaf, tenorsångare, f. 26 maj 1851, † å Svartvik nära Sundsvall 11 aug. *N.* har under de senaste åren med framgång uppträdt på Stora teatern i Göteborg.

Reinsdorf, Otto, komponist och musikskrifställare född 1848 i Köselitz (Anhalt), † i Berlin sistl. april. *R.* har utgifvit (1872—6) flere musiktidningar »Tonhalle», Musikal. Centralzeitung m. fl. Tillsammans med *Moritz Vogel* har *R.* utgifvit en »Pianoskola för sjelfstudium», hvilken utkommit här i Sverige på *Abr. Hirschs* förlag.

Sjöblom, Carl, Robert, ballettmästare vid K. operan, född 1843 i Gryts socken (Södermanland), † d. 1 juli. Han blef i midten af 1820-talet som ballet- och skådespelarelev anställd vid Selinderska sällskapet, erhöill 1866 engagement vid K. teatern, der han ett par decennier verkade som premiärdansör och såsom sådan var mycket uppburen. 1882 blef han lärare i dans och plastik vid K. Stora teatern och utnämndes 1 juli 1887 till ballettmästare derstädes, såsom sådan mycket ansedd både i egenskap af lärare och balletarrangör. 1870 uppträdde han på Victoria-teatern i Berlin med stort bifall. För sin mångåriga verksamhet vid Kgl. operan belönades han för några år sedan med medaljen »Literis et artibus».

Också en fördel. »Man kan då på hela dagar inte få ett ögonblicks ro, än kommer det en, än en annan!» klagade en teaterdirektör för sin kollega. — »Ja», svarade denne, »när jag vill ha ro, då sätter jag mig innanför biljettluckan, der är det lugnt».

Annonser.

Svensk Musiktidnings

Bilagor 1 och 2 för detta år innehålla:

Pianostycken af *Adr. Dahl*: Vårstämmning, *Ika*: Un bibelot, *A. Doppler*: Ungdomstankar, *Chr. Gluck*: Balett ur »Orfeus». *Ludv. Wenzel*: Jägarsång. — Sång: Trädgårdsmästaren af *Aug. Körling*.

Stockholm,
Drottninggatan 18. Allm. Telef. 600.
OBS. Gamla Instrument tagas i utbyte
OBS. Pianostolar, ny konstruktion.

Sångundervisning,

afseende god tonbildning och musikaliskt föredrag, meddelas billigt af van lärare. Närmare upplyses å Svensk Musiktidnings byrå **Olofsgatan 1**, öfver gården 1 tr. upp. Mottagning kl. $\frac{1}{2}$ 9—9 och $\frac{1}{2}$ 2—2.

Obs. Mycket billigt annonspris i Svensk Musiktidning — 10 öre petiträdd — (rabatt vid förnyelse.)

Eleganta Permar

till Svensk Musiktidning finnas till salu å **2 kronor** hos P. Herzog, Malm-skilnadsgatan 54.

Stockholms Musik-institut

öppnas ånyo den 15 September.

Undervisning meddelas uti: Pianospelning, Sång, Harmoni och Tonträffning. Afgift för *pianoundervisningen*: Nybörjareklassen 2 timmar i veckan (flere elever på timmen) 6 kr. pr månad för hvarje elev. I kl. 2 tim. i v. (två elever på tim.) 10 kr. pr mån. för hvarje elev. II kl. 2 tim. i v. (två elever på tim.) 15 kr. pr månad för hvarje elev. III kl. Utbildningsklassen) 1 timmes ensam lektion i v. 20 kr. pr mån.

Obs.! Kursen för *nybörjare* börjar först den 1 Oktober och torde anmälningar dertill ske innan dess.

Sångklassen. Lärarinna fröken **Sigrid Wolf**. Afgift 16 kr. pr mån. för hvarje elev. 2 tim. i v. (två elever på tim.)

Anmälningar mottagas intill den 15 Sept. uti nr 19 Sturegatan, 1 tr. upp, och derefter uti Institutets lokal, Regeringsgatan 61, 1 tr., samma tid.

Obs.! Institutet flyttas den 1 Oktober till Humlegårdsgatan 11, 3 tr. **Sigrid Carlheim-Gyllensköld.**

Allmänna musikaliska förskolan.

Läroämnen: **Musikdiktamen, Musikanalys och Pianospel.**

Lägre afdelningen, 3-årig elementarkurs för nybörjare, 9—12 år. Höstterminen, 15 Sept.—15 Dec; 2 timmar i veckan; 30 kr. **Högre afdelningen**, 2-årig utbildningskurs för försigkomna elever öfver 15 år. Höstterminen 1:sta Okt.—15 Dec; 3 timmar i veckan 50 kr.

OBS.! Enskilda estetiska kurser i melodik och rytmik. För undervisare: Pedagogiska kurser.

Nybrohamnen 26, 2 tr. upp; kl. 1—2.

Fedrik Petersen.

Richard Anderssons Musik-skola

öppnas åter den 18 September.

Undervisning meddelas uti **pianospelning, harmonilära och kontrapunkt**. Arbetsplan och honorar oförändrade.

Förfrågningar och anmälningar emottagas: skriftliga till den 15 September, muntliga den 15, 16 och 17 samma månad, kl. 12—2 f. m. 5—6 e. m. Ordinarie mottagningsdagar efter den 18: onsdagar och lördagar $\frac{1}{2}$ 2— $\frac{1}{2}$ 3. Förutvarande elever, som önska fortsätta, anmodas ånyo anmäla sig.

(G. 21680.) **Stockholm. Brunnsgatan 28, 2 tr.**

Kongl. Konservatorium för musik i Leipzig.

Onsdagen den 1 Oktober kl. 9 f. m. eger mottagningspröfningen rum. Undervisningen sträcker sig öfver harmoni- och kompositionslära, pianoforte, orgel, violin, viola, violoncell, kontrabas, flöjt, oboe, klarinett, fagott, waldthorn, trumpet, basun, harpa, — i solo-, ensemble-, kvartett-, orkester- och partiturspel, solo- och körsång (fullständigt utbildande för operan) samt lärometod i förbindelse med öfningar i offentliga föredrag, musikens historia och estetik, italienska språket, deklamation och dramatisk undervisning.

Honoraret för undervisningen utgör 360 mark om året, som i tre terminer, påsk, michaelsmessan och jul, i förskott betalas med 120 mark. Dessutom skall erläggas 10 mark i inskrifningsavgift.

Utförliga prospekt utlemnas af direktionen kostnadsfritt, kunna äfven bekommas genom alla bok- och musikhandlare i in- och utlandet. **Leipzig** i juli 1890.

Direktionen för Kongl. Musik-Konservatorium.

D:r OTTO GÜNTHER.

PIANOLEKTIONER

efter bästa metod, ledande till god teknisk och verkligt musikalisk utbildning, meddelas af undertecknad till moderat pris.

Obs.! Lärjungar i de nära Hötorget belägna skolorna kunna bekvämligen erhålla lektioner under förmiddagsloftet eller å annan tid. 2 nybörjare få förena sig om en timme. **Olofsgatan 1 (Hötorget 6)**, 1 tr. upp öfver gården. Mottagning kl. 9— $\frac{1}{2}$ 10 och $\frac{1}{2}$ 2—2.

Frans J. Huss.

J. LUDV. OHLSON

STOCKHOLM

16 Regeringsgatan 16

Flyglar, Pianinos och Orgelharmnier af de bästa svenska och utländska fabriker i största lager till billigaste priser under fullkomligt ansvar för Instrumentens bestånd.

Obs.! Hufvuddepot för Blüthners verldsberömda Flyglar, samt Rönnischs & Steinweg Nachfolgers utmärkta Pianinos.

Pristäflan.

Sällskapet för svenska kvartettsångens befrämjande inbjuder svenska tonkonstnärer till täflan om pris för flerstämmiga kompositioner för mansröster. Kompositionerna skola vara skrifna till svensk text efter fritt val och utan accompanjemang, förbehållande sig Sällskapet egande- och förlagsrätt till de arbeten, som blifva prisbelönade. Komposition, som är i enahanda eller liknande form förut från trycket utgifven, kan ej i täfningen deltaga. Täflingsprisen äro 150, 100 och 50 kronor. Icke prisbelönad, men lämplig komposition kan efter öfverenskommelse inköpas till kvartett-samlingen.

Såsom prisdomare äro utsedda Herr Statsrådet m. m. G. Wennerberg, Herr Filosofie Doktorn m. m. V. Svedbom och Herr Kamreraren J. Bagge.

Kompositionerna skola före den 15 nästkommande December insändas till Sällskapets sekreterare under adress Carlplanen N:o 4, 4 tr., Stockholm; och skola kompositionerna vara försedda med tydligt skrifvet motto, deraf afskrift skall finnas å ett medföljande försegladt kuvert innehållande kompositörens namn och fullständiga adress. Rätt förbehålles att vid tillämnadt inköp bryta den till kompositionen hörande namnsedeln. Resultatet af täfningen bekantgöres i denna tidning.

Utgången af 1889 års pristäffling kommer att tillkännagifvas i nästkommande September månad. Stockholm i Juli 1890.

STYRELSEN. (G. 4132.)

INNEHÅLL: Nittontonskalan af A. L. — Leo Tolstoj och Kreutzeronaten. — Sommarkonserterna. — Musikbref från Paris af »Mirza». — Till våra prenumeranter. — Från scenen och konsertsalen. — Från In- och utlandet. — Dödsfall. — Annonser.